

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Pauli Segneri S. J. Instructio [!] Poenitentis,
Confessarii, Et Parochi**

Segneri, Paolo

Augustae Vindelicorum ; Dilingae, 1696

Caput XXVII. Præsentem debere esse Ovibus, qui ijs pascendis præfectus
est.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-52749](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-52749)

tionem Imperando. Hinc S. Petro non dixit: *sis Pastor ovium*: sed: *Pasce oves meas*. Si dixisset: *sis Pastor*: cogitasset fortassis nonnemo, posse se simul Pastorem esse, & ite tamen, quò collabium esset: sed quia dixit: *Pasce* quomodo quisquam persuadere potest, pascere se posse, quò gregi præsens sit? Hinc facere Paginae, cum rei hujus meminerunt, simili semper, quàm Christus, loquendi phrasi utuntur. In veteri Instrumento: *Applica ad te Aaron*, dixit ad Moysen Deus, *cum filiis suis, ut Sacerdotio fungantur mihi*. (b) Non dixit: *ut sint Sacerdotes*; sed: *ut sacerdotio fungantur*. (c) Alibi. *Sanctificabo Aaron cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur mihi*. (d) Iterum. *Sanctificabis Aaron cum filiis suis, ut sacerdotio fungantur mihi*. Eadem loquendi formula passim alibi usurpatur, ne semel non consilio, sed casu adhibita videatur. In Instrumento Legis novæ quid suum ad Timotheum scripsit Apostolus? *Solicite cura te ipsum probabilem exhibere Deo operarium inconfusibilem*. (e) Et ne quis existimaret, operarium posse esse, qui non operetur, mox addidit: *rectè tractantem verbum veritatis*. Nec unquam aliunde Pastoralis muneris partes appellavit, quàm ab opere ipso. *Qui Episcopatum desiderat, bonum opus* (h. e. bonum laborem) *desiderat*. (f) Alibi. *Opus sac Evangelista* (g) Iterum. *Timotheus: opus Domini operatur sicut & ego*, (h) Iterum. *Rogamus ut noveritis eos, qui laborant inter vos, & præsunt vobis, & monent vos, ut habeatis illis abundantius in caritate propter opus illorum*. (i) *Non propter dignitatem sed propter opus*. Ut tandem omnes caperent,

non in Rectorum gratiam Ecclesias, sed in Ecclesiarum bonum Pastores esse constitutos. Mandus hic ex materia concretus, & quidquid ille vel bonum vel pulchrum continet, hominis causâ conditum est, non homo causâ Mundi. Aliter omnino res cum Ecclesijs habet. Unde si earum Rectoribus incumbit, omni suâ operâ servire Ecclesijs, quarum gratiâ constituti sunt, quomodo non Jure divino ipsumet debent adesse? Dominus ædium prodire domo potest, quoties libuerit: servus non est liber ad prodeundum, sed obligatus ad manendum.

Legem divinam semper naturalis necessaria consensione sequitur, cum nihil unquam Deus imperet, quod cum eff. tis Rationis naturalis pugnet, imò quod illis non ad unguem respondeat. Observavit autem Lector, in tota libelli hujus serie, triplex esse pabuli genus, quo Pastor sacer gregem suum pascere debeat: Institutionis, Sacramentorum, boni exempli. His pascere quomodo potest absens? An audire Pastoris vocem Grex potest, si ille deserto grege procul discesserit? An ministrare opportuno tempore, & quoties res postulat, poterit divina Mysteria, Pœnitentiæ maximè & sanctissimæ Euchariستيæ, si matutino tempore quaesitus à valentibus inveniri non potest; multò que minus si nocturno tempore repente advocatus à luctantibus cum morte domi non fuerit? Quam vim recta exempla absentium exerent? Scimus Pastorem Animarum lucis appellatione designatum: *Vos estis lux Mundi*. Unde si splendere suis vult, suis radijs eorum oculos feriat necesse est. Et si Bonitatis sol esset, si infra

Horizontem sese abdiderit, non potest non eos, qui supra Horizontem sunt, in tenebris destituere. Hinc Nomenclaturæ pulcherrimæ, quibus sacra illum Chartæ compellant, Custodis Genij, Magistri, Meditatoris, Columnæ Ecclesiæ, Salis, Speculatoris, Civitatis Refugij ad solatium afflictorum, demonstrant omnes ac singulæ, non posse non illam esse præsentem suæ Paroeciæ. Imò id demonstrat ipsum nomen Parochi. Idem enim est *Parochus*, quod *Incola in loco*. (k)

Hæc cum ita sint, minimè necessarius labor videri posset legi divinæ & Naturali, jungere velle Ecclesiasticam, hoc est, Humanam (l) nisi hæc pro fine haberet, duas illas principes interpretari, atque ita omne scutum, omne aylum illi auferre, qui duas illas suo vellet interpretari arbitratu. Uide ut omittam Canones sacros, præsentia Pastorum tam multi à Synodis imperata fuit, ut non posset non accidere molestum asserre omnium verba. (m) Sic Romanum sub Sylvestro, Latexanense, Antiochenum, Agathense, Sardicense, Carthaginense, Chalcedonense statuerunt: sed præter complura alia in postremo Tridentino, quod vetera restauravit, & explicavit, dum Patres illi legem hanc etiam pro Patribus Purpuratis, quorum tam multa ceteroquin jura prærogativa sunt, quibus supra omnia reliqua Ecclesiæ membra eminent, latam esse definiverunt, satis ostenderunt, quid de ijs esset sentiendum Pastoribus, quos non Purpura, sed lana tegit. *Declarat Sacrosancta Synodus, omnes Ecclesijs quibuscunque, quocunque nomine & titulo præfectos, etiam si sancta Romana Ecclesia*

Cardinales sint, obligari ad personam suam Ecclesiam vel Diocesim, Residerendum. (i) Et ne quis sibi persuaderet, lata esse in talis, si ita præsentis in Ecclesijs essent Pastores, sicut sua in sede status, non operationem imperando addidit: *Quibus juncto sibi officio defungi tenentur.* (o) hæc que hinc dum præsentia in Ecclesijs precipitur, nunquam sola illa intelligenda qua etiam res inanitate præsentis sunt, sed viva illa, quæ in agendo consistit. Parochus sua in Ecclesia præsentis esse debet, non ut in curru, quo qui vehitur iam dormiens vehitur, sed ut præsentis curru, qui illum, ut Auriga moderatur.

H.

Erit qui existimet, se, si deserta sua Ecclesia alium sibi substituerit, citra legem id facturum: legum enim placitum est *Qui per alium facit, perinde est ac si ipse fecisset.* (p) Sed palpabilis hic error est. Nescio proinde, nihil aliud magis spei esse legem Ecclesiæ positivam, quam ut hanc evadendi, & declinandi oneros viam rationem præcluderet. Intec Pontificatus primus Damasus hanc inanem excoivit sui purgandi rationem, unde scripsit: (q) Pastores tales in humanos mercedibus non assimilabiles esse, quæ ut voluptionibus suis liberius indulgeant, Matrimonii officio defungi arbitrantur, si sobole matri lactandam committant, & non in fossam, aut flumen abijciant. Sed oblique hoc. Perpendamus, quàm multæ erant leges, quibus statuitur, ut in id committantur curæ, ne alijs, quàm magis dignis obveniant identidem viduæ suis Pastores Ecclesiæ: quàm multis Canonibus, constitutionibus, admoventur Eligentes, quibus

quod gravissimo se peccato obstringant, si eligendo voluntate magis, quam ratione, & eligendorum præclaris meritis duci se sinant, quibus etiam ij suffragentur, qui pluribus Candidatis concurrentibus peritiæ eorum & aptitudinis periculum faciunt. Imò omnia hæc manifestè demonstrant, Parochi electionem nunquam fieri in gratiam hujus Personæ potius, quam alterius; sed administrationi hominem, non homini ad ministratone quaeri, ut illa rectius obeatur. Unde etiam non dixit Concilium, *declarat omnes obligari ad Residentiam* sed addidit; *Personalem*. Quando autem labor alicujus & industria requiritur, & *personalis* quidem, quo tandem jure alius substitui potest?

Quin & ipsum jus naturale demonstrat, non licere Pastori alium sibi substituere: quæro enim; an unquam Mercenarius Pastori ex toto comparari possit? Pastor in agendo ut finem suum spectat bonum gregis; ad eum proinde refert media, quibus utitur. Mercenarius operis sui finem statuit mercedem; unde cum hanc consecutus est, ceterorum curâ nullâ tangitur. Perinde illi est, si ve oves pascantur herbis saluberrimis & optimis, si ve communibus & vilissimis; saturæ sint & pingues, an jejunæ & macræ; sanæ, an ægræ; salvæ omnes, an aliqua lupo in prædam cesserint, horum nihil ipsum sollicitum habet; nec id ob aliud, quàm quia tanquam Mercenarius semper non ovium incolumitatem, sed suam sibi propositam habet mercedem. *Non pertinet ad eum de ovibus.* (r) Quis igitur efficiet, ut Mercenarius evadat verus Pastor: ut & ipse erga gregem viscera gerat pietatis? ut pari amo-

re ipsarum bono studeat? ut pari sollicitudine quærat? ut animo tam generoso defendat? hæc equidem fieri non possunt; aut si unquam fierent, ex accidente fierent (ad quod in nominum impositione non attenditur) ex rei ipsius natura non fierent. Unde cum Pastor facere non possit, ut ex Mercenario verus Pastor fiat, nec quidem illum suo loco ovibus pascendis præficere potest. Accedit quòd hoc commune sit omni muneri, quod Magistratus subdito crediderit; ne alii suo loco substituat, An enim Medicus electus à Civitate, hac non invitâ subrogabit alii quilibet, ipse genio indulgebit? An Advocatus causæ Patrocinium rectè committet alteri? An ad docendum in Lyceo, aut Academia electus dormiet ipse, alio ad docendum constituto? An Classi Præfectus maritimæ, alteri regendam ducendamque tradere potest? Non permittit hoc naturæ Jus in ullo eorum quorum memini, eventum. Quomodo igitur hoc ipsum Jus permittet id Pastori, cum hoc in munere non de caducis agatur bonis, aut emolumentis, sed de æternis & mansuris?

Sed neque divino Jure hoc quoque modo concessum est: quod demonstro. Quibus Sanctum Petrum verbis Christus allocutus est? *Pasce oves meas*. Poterat vero in sensu etiâ dicere, *tuas*; ut enim oves Petro commissæ ad Christum spectabant ut dominum, ita ad Petrum pertinebant tanquam Pastorem, *Pastor oves suas vocat nominatim*. (f) Maluit tamen dicere *meas*; ut omnis Animarum Pastor intelligeret, oves quas pascendas suscepit, suas quidem esse tanquam Pastoris amantes; non autem suas titulo dominij & proprietatis. Hoc

autem si ita est, quo jure ipse sibi arrogabit auctoritatem committendi illas alteri? Labano decernere de numerosissimo suo grege poterat, quidquid lubuisset; atque adeo ut vendere poterat, alienare, locare, omnique alia placita ratione de illo disponere; ita poterat curam illius Jacobo committere, aut non committere, ut alicui alteri committeret. Jacobus è diverso, aut infcio, aut invito Labano neminem proficere ovibus poterat; cum non Dominus, sed Pastor duntaxat esset. Meminerit igitur Pastor, oves suas ad Christum pleni omnibusque numeris absoluti dominij titulo pertinere. Et si Christus, Vicarij sui supremi ore eas alicui pascendas tradens dixit, *Pasce oves meas*. Non autem dixit *posside*, quomodo alterius committere illas curam potest, haud secus ac si ipse dominus esset? *Qui vocantur ad Episcopatum*, verba Sancti Augustini, non ad Principatum revocantur, sed ad servitium totius Ecclesie. (t) Si autem vel Episcopi vocati sunt ad servendum, non dominandum Ecclesie, quanto id verius est de Pastore ordinis inferioris? Illud proinde effatum, quod paulo ante allatum est: *Qui per alium facit, perinde est ac si ipse fecisset*, in omnibus locum non habet, nec eo ut regula communi securaque uti licet. Ibi locum habet, ubi quod agitur, proprio ac pleno jure agitur, ut est, tabulas aliquas ritè conficere, numerare pecuniam debitam, affinitatem contrahere. (u) Non habet locum ubi quod fit, jam aliunde alterius, tanquam Superioris, arbitrio gerendum est. Hujus autem generis est Pascere. *Pasce oves meas* dicit Pastori Christus, non dicit *fac pascere*. *Qui proinde Paro-*

chiale habet Ecclesiam, non per Vicarium sed per se ipsum illi deseruiat. (x) Ita Ecclesie Canone definitum est.

Non hæc eò disputo, ut evincam, non licere Pastori certis occasionibus libellariam aliorum operam adhibere, ut melius ac sapienter faciunt, quicunque numero suo gregi pascendo profecti sunt; multo minus, permissum non esse Adjutori sibi optare stabilem, dummodo explata probatque ab Episcopo ejus scientia fuerit, sique ad ejusmodi administrationem inventus idoneus, imò hoc multo exoptibus laudem meretur. Aliud tamen est Sacellano ut Adjutore uti, aliud eum tanquam totius administrationis profectum, in quem omne Pastoralis munus onus incumbat; hoc posterius fas non est. (y) Quin fieri potest, ut gravi quis morbo obstringat, tum præcipue, cum ipsius Pastoris operam aut sani potestatem ad summum noxis expiandum, aut ægri ad vitam lucram feliciter pugnandam. (z) Tum enim alium suo loco minere, immo magni scè momenti excuset causa, cuius ratio non sinit. Et si planè cogeret necessitas ad utendum tum operâ absentis, tum sine gravi animi sensu id fieri par esse, ut non absque tali sensu Belli dux graviter saucus exercitus curam ac regimen cedit alteri, cum ipsum necessaria curando vulnere mora ac quiete abfisteret à pugna cogit. Quantum Pastori Adjutor additus demit laboris, tantum æterne pretiosæ admittit mercedis.

Si autem ita se res habent, quæ dicimus de Pastoribus, qui ut familie suæ negotijs totos se impendant, ut ægrotorum suorum causas agant; ut ægri co-

SEGNE
Conciones
Instruere
Poenitent
Confessari
Parochi

lendis, & rei œconomicae toti vacent, totam planè Animarū curam in Adjutoris humeros exonerant? Quin potiùs isti adjutorem in re familiari quærunt, Animarum negotia ipsi administrant? sanè Chirurgi non nisi levium vulnerum curationem permittunt discipulis; gravioribus magisque periculosis persanandis manū ipsi admovent. Cur igitur tam multi Pastores alia agunt omnia? Animabus curandis idoneum fati putant, quicunque operam comodare voluerit; rei familiari nemo præter Parochum idoneus, Et quā istud de causa, quā quia magis opes ac facultates, quā Animas amant: Unde ut quis abesse ab ovili nolit, en mediū præsentissimū, tam tenero & constanti amore complecti Animas, quām oliveta & Vineas, Pudor est, tantillum petere, Et tamen quā non sunt pauci illi, qui ne isto quidem amore in Animas ferantur! Nunc ut ad propositum revertamur, quis diu soli suo adjutori rectè confidet, (bb) fuci, apes juvant in favis struendis, ad mel autem conficiendum nihil conferunt operæ. Non aliter plerumque Mercenarij agunt, Summum, quod ab ipsis expectet Parochus, est, ne quis in oculos gravis error incurrat; de intimis plerique parum anxij sunt. Qain ne illa quidem satis curant, quæ aliorum conspectui exposita sunt, Unde quā tandem ratione horum industria tantum fidere potest Parochus, quantum suæ? Fiditij pedibus, ligneis nimirum, ægrè admodum quis gressum promovebit; cursu certè contendere nunquam poterit, Hortatur tamen Apostolus; *Qui præst in sollicitudine.* (cc) Cui unquam vices suas quisquam commisit

R. P. Segneri *Insistunt Parochi.*

rectiùs, quā Aaroni Moyses? Et tamen potuit quidem ille colligere aurum, in aures, monilia, torques magno numero, à Populo novitatis perquam amante; ut à communi omnibus Idolatria eos impediret, efficere nulla ratione potuit; quin ipse quoque Sacrilegi illius cultus pars fuit, dum Idolum conflavit tantæ postea tamque immanis stragis causam. Exemplum hoc est, quod merito terrorem non levem ijs incutiat, qui tam facile vicario nomine administrandam alijs provinciā suam committunt. (dd) Præsentem Moyses Populus ille tot annorum decursu nunquam Idolis cultum deferre tentavit: Aaron vix quadraginta diebus absentis fratris vices egit, cum mox ad tam immane facinus prolapsus est, Non igitur perpetuam unius Adjutoris operam oves desiderant; Pastoris exposcunt. Pastoris videre vultum, Pastoris audire vocem, ipsum habere præsentem desiderant. *Rex qui sedet in solio iudicij, dissipat omne malum intuitu suo.* (ee) Sic sapientissimus Regum pronuntiavit. Sed si Rex eo in solio Ministrorum aliquem loco suo ponat, ipse autem ad nihil attendat, non solùm obtutu unico malum omne non dissipat, sed illius potiùs causa est, Quid boni tandem ab absente Pastore in Ecclesiam ejus promanabit? Utinam non illa reduci obviā se ferat lacrymis, solatium non admittentibus, irrigata, & has in voces dolens prorumpat! *Domine si fuisses hic, frater meus (filius meus, chari me!) non fuisset mortuus.*

III.

Verum interim est, præceptum, quo ad manendum in sua Parochia obligatur

Bb

Pa

Parochus, ex ijs esse, quæ affirmativa dicimus, (ff) atque ad eò non ita vim suam exerere, ut æternis velut compedibus eū stringat; imò diversæ nasci causæ possunt, ob quas tantisper abire ab ovibus Pastori concessum sit. Quæ sint istæ causæ hîc disputandi locus nō est, nimis enim id longum foret; (gg) satis nunc id sit unum, quæcunque demum illæ causæ sint, ab Episcopo de ijs edocto, probandas esse. Illud tamē committere non possum, quin moneam; quòd si præsentem suis plerumque adesse ovibus necessitatis est; (hh) summa, & nulla ratione auferibilis necessitatis esse eam præsentiam tum, cum communis aliqua calamitas totam Parochiam infestat, Terræ motus inquam, Persecutiones; Lues pestifera, aut aliàs contagiosa; tum enim cum plures Animæ in salutis aperto discrimine versentur, si inquam, Pastoris opera necessaria est. His malis ingruentibus Ecclesiam tuam deserere Pastor non potest, nisi fortè ad tempus brevissimum, nec alteri committere, qui non perinde ac ipse sit idoneus & etsi vel vitam aperto discrimini exponere oporteret. (ii) Si enim Navarachus abesse à navi non potest, etiam cum pacatū est mare, quanto minùs, cum tempestatibus infestatur? *Si perniciosum est Naviclerum in tranquillitate Navim deserere, quanto magis in fluctibus?* Commissa est Pastori cura vitæ ovium æternæ hæc proinde vel vitæ Pastoris caducæ jacturâ erit procuranda. Quare ut quod minùs est subducatur periculo, quod majus est, illi exponi non debet. Imò hoc ipsum est, bonum Pastorem esse: *Bonus Pastor animâ suam dat pro ovibus suis.* (kk) Hoc exemplo Pastorum

Princeps præluxit, qui dedit pro ovium vitam, etsi esset divina.

Si similis calamitas Parochiâ non infestet, absentiam duorum mensium, ut continuorum, aut interpolatorum Synodus existimavit brevè, & idcirco, si quæ aliàs cavenda sunt, caveantur, permittitur. Unde cum eam ab Episcopo Pastor proproponat illi rem omnem verbis sperat, ad enim nō fiat, nullius roboris erit concessa à Principe gratia: Cum enim Episcopus præsentiam gratiam Parochi hæc non possit dispensando; (ll) sed tantum declarando; hoc eut illo tempore legitime Parochum ad manendum non teneri, si hic veris causis falsas substitueret; interpretatio hæc non teneret, tanquam inde non bonâ procurata; atque ad eò subrepticia & nullius usus, (mm) Si quocobdè bonâ Episcopi veniâ ad tempus illud quod ab ovibus Pastor discesserit, alium sibi substituat oportet, qui sedulo interim ovibus adsit: non alium tamè quocunque, sed Episcopo non minis, quia Parochi probatum acceptumque. Non potest proinde substitui Sacerdos quocunque, dummodo Parochi ad genus faceret (etsi consententes rota Directori edendi facultate jam donatur) nulli ad tempus perquâ breve duorum aut trium dierum; tunc enim Episcopi assensum requiritur. (nn) Unde subrogandus quidem semper est aliquis, etiam cum necessitas aliò avocet, qui occurrere tempus possit, si ejus opem implorari contingeret; sed non est necesse Episcopum de hoc substituto edoceri, nisi id ille discretè imperârit: sicut neque edocendus esset, cum gravis necessitas moram non foret, sed

SEGNE
Conciones
Instruções
Poenitentia
Confessario
Parochi

Parochio; præsumptâ, nondum acceptâ Præfulis sui veniâ, esset abeundum. (oo)

Tandem omittendum non est, quod facere contra obligationē hanc manendi cum ovibus, bono Pastori tam suavem, trahat secum onus perquam molestum, restituendi videlicet Ecclesiæ; aut Pauperibus illos Beneficij proventus, qui absentia respondent; (pp) cum æquum non sit ex Altari vivere eum, qui Altari nullâ ratione servit. Neque ad hoc expectanda est Judicis sententia: cum Restitutio hæc pœna non sit; sed conditio contractui intima: neque enim ullum est stipendium, quo salvâ religione frui liceat, nisi executioni mandetur opus, cui stipendium illud constitutum est. (qq) Hinc Doctores aliud argumentum accipiunt ad demonstrandum, quod Beneficium obliget ad agendum, & quod consequens est, etiam ad manendum; cum ejus fructus, omnium Juris sacri Interpretum consensu, pro opere, collati sint, non in favorem Personæ. *Qui bene præsumunt Presbyteri, duplici honore digni habeantur, maxime qui laborant in verbo, & in doctrina.* (rr) Sic Apostolus. *Non ait, qui boni sunt, sed qui bene præsumunt* His debetur honor duplex, reverentiæ, & reddituum. Qui tam procul abest ab eo, ut in sua Parochia laborer, ut ne quidem in illa sit, quis honor deberi potest, nisi ut illam cedat alteri meliori? Quæ est sententia jam olim lata contra templi Præpositum, fictitium potius, quam verum; ad quem Deus velut insultando dixit. *Qui tu hic, & quasi quis hic?* (ss)

IV.

Atque hæc finis sit meæ hujus Institutionis, tenuis quidem, sed sincera. Venire

illa poterit in duplex manuum genus: Pastorum nimirum negligentium, & Pastorum diligentium. Si in illas venerit, rogo, quisquis is est, ne eam contemnat, si non ob id quod est, saltem ob id quod suggerit profuturum: debet enim consilium bonum accipi à lingua quacunque, etiam minus peritâ. *Omne verum à quo-cunque dicatur à spiritu sancto est.* (tt) Novum non est; ab eo; qui gradu inferior est, posse moneri eum, qui est superior, à Sacerdote simplici Pastorem: nam & Apostolus Colossensibus omnibus, et si Populus essent, præcepit, ut Episcopo suo in memoriam revocarent, quæ muneris sui partes essent. *Dicite Archippo: Vide ministerium, quod accepisti in Domino, ut illud impleas.* (uu) Ratio quidem postulat, ut Superior moneatur cautè ac prudenter. Unde si in hoc me tibi non nunquam contigit, et si præter mentem id factum est, par est me veniam à Parocho etiam minus attento sine ambagibus petere. Ceterum oro, ne ægrè serat, si illi adhorter ad non spectandum deinceps id quod transiit; non præsens otium, non honorum, non bonorum incrementa præsentia, non oblectationem præsentem. Futura tantum ejus oculis observentur: Præsentia enim omnia, cum vitæ actæ rationes reposcuntur, tanquam ad repentinam scenæ mutationem, aliam faciem induent, ex lætis tristitia ac funesta, Fluvij dulces aquas trahunt, sed tandem salissimum & amarissimum Pelagum absorbentur. Omnis proin Parochus negligens hoc ultimum, quod à Sancto Augustino suggeritur, monitum sibi dictum existimet. *Nihil est in hac vita, & maxime hoc tempore, facilius ac le-*

